

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
Pb. 8004 Dep
0030 Oslo

Ref.	Vår ref.	Dato
	13/02662-1	18.04.2013

Høringsvar: NOU 2013:2: *Hindre for digital verdiskaping*

Styret i Fond for lyd og bilde avgir med dette høringsvar på NOU 2013:2: *Hindre for digital verdiskaping*, kapittel fire og fem som omhandler immaterielle rettigheter og kulturelt innhold.

Fond for lyd og bilde (FLB) har som kulturpolitisk formål å fremme produksjon og formidling av innspillinger av lyd- og filmopptak gjennom å gi tilskudd til beste for rettighetshavere innenfor musikk, scene og film. Samtidig er fondet en kollektiv kompensasjonsordning til rettighetshavere for den lovlige kopiering av deres verker til privat bruk.

Styret i FLB er opptatt av hvordan den digitale utviklingen påvirker både kunstproduksjonen og formidlingen av lyd og bilde, og ser at kultursektoren er i stor endring grunnet digitalisering. Utviklingen vil gi mange nye muligheter, både når det gjelder innhold og spredning, som kan komme både kunstnere, bransje og publikum til gode hvis det legges til rette på en god måte. De raske endringene gjør det imidlertid svært viktig å hegne om velfungerende avtaler og støtteordninger for å kunne sikre og styrke bredden, mangfoldet og kvaliteten i produksjon og formidling av kunst og kultur.

Derfor ønsker FLB Digitutvalgets utredning velkommen siden den gir et utgangspunkt for en større diskusjon om noen av de utfordringer og muligheter som kultursektoren står overfor som følge av den digitale utviklingen.

Imidlertid er styret i FLB kritisk til hvordan Digitutvalget i sin utredning av immaterielle rettigheter og digital formidling av kunst og kultur ensidig synes å ha satt teknologiske og næringspolitiske hensyn foran de innholdsmessige og kulturpolitiske. Digitutvalget hevder at de opphavsrettslige forvaltningsorganisasjonene, gjennom kompliserte avtaler, står i veien for utviklere av tjenester for digitalt innhold (s. 65). Styret i FLB er ikke enige i påstanden om at forvaltningen av opphavsrett er en nødvendig komplisert, men vil derimot understreke viktigheten av at rettighetene til opphavsmenn,

utøvere og produsenter sikres best mulig slik at kunstneres vilkår til fritt å kunne ytre seg, ikke begrenses av krav til økonomisk inntjening og tilpasninger til bestemte distribusjonsformer. Dagens kollektive forvaltning av rettigheter for opphavsmenn er etter FLBs syn velfungerende, og er med på å bidra til at publikum i Norge har tilgang til et mangfoldig kunst- og kulturliv, der ikke bare de kunstuttrykkene som har det største kommersielle potensialet når ut til offentligheten. Skulle Digitutvalgets forslag om en forenkling av regelverket knyttet til forvaltningen av opphavsrett og klareringsordningene (s. 65-70) tas til følge, vil inntektene forskyves fra de som har skapt verkene (kunstnerne) til de som formidler dem (digitale distributører). Dette vil også kunne undergrave kunstneres råderett over egne kunstverk. Opphavsretten er slik styret i FLB ser det, med på å bidra til verdiskaping, snarere enn å hindre den.

Styret i FLB stiller i den forbindelse spørsmål ved bruken av begrepet «verdi» i utredningen. Utvalget skriver bl.a. følgende: «Volum er etter Digitutvalgets oppfatning en forutsetning for å lykkes, og innhold er i denne forstand et generisk produkt. I utvalgets diskusjoner har ikke verdiskaping gjennom eksempelvis flere utgivelser, eller et verks adgang til nye markeder vært et hovedanliggende. Det er tjenestene rundt innholdet som er det sentrale. Det er her de store fremtidige økonomiske og samfunnsmessige verdiene skapes» (s. 69). Etter styret i FLBs mening er det derimot viktig å hegne om kunstens autonomi og respekten for egenverdien av det enkelte kunstverk; det må ikke være distribusjonsteknologien som skal styre kunstnerisk innhold. Det er i den sammenheng viktig å anerkjenne at ikke all kunst har en form som passer for digitalt format og distribusjon, ei heller et kommersielt potensial som tilsier at verket noen gang vil kaste av seg store inntekter. Kunstverkets egenverdi som bidrag til et mangfoldig kunst- og kulturliv må likevel stå fast, i tillegg til at kunstproduksjon selvsagt har økonomiske ringvirkninger i en næringskjede som er langt større enn kunstneren alene.

Samtidig ser styret i FLB at utviklingen av digitale distribusjonsformer kan bidra til at mye kunst og kultur kan nå et nytt og større publikum gjennom økt tilgjengelighet, og dette har verdi også i et sosialt perspektiv. Kunstnere kan oppleve at verkene deres får en bredere spredning, noe som i de fleste tilfeller vil være i kunstneres interesse. Men skal opphavsmenn, utøvere og produsenter kunne fortsette sin kunstneriske virksomhet, må de få rettmessig betalt for bruken av sine verker. Det hevdes i utredningen at lang vernetid kan føre til at innhold som ikke lenger er i salg ofte blir glemt og at det bør vurderes om det er rimelig å kreve betaling mer enn en gang for innhold finansiert av offentlige (felleskapets) midler (s. 68). Digitutvalget foreslår at «offentlige støtteordninger bør rettes inn på å stimulere skapere av nytt innhold og virksomheter som eksperimenterer med nye tjenester og forretningsmodeller» (s. 9). Det pekes også på behovet for «nettverk og markedsføringsmuskler» (s. 85).

Styret for FLB vil fremheve viktigheten av at offentlige tilskuddsordninger tar hensyn til utviklingen i bransjen, og mener at eksisterende ordninger i stor grad egner seg for å bidra til gode rammevilkår for utvikling og distribusjon av lyd og bilde. Skal tilskuddsordningene ha en reell effekt, er det imidlertid viktig å styrke rammene både i FLBs og andre aktørers eksisterende støtteordninger. Vi vil igjen understreke betydningen av at kulturpolitiske prinsipper legges til grunn når det skal utformes en ny politikk for distribusjon av digitalt innhold i kjølvannet av Digitutvalgets utredning. Næringspolitikk

og teknologisk utvikling er viktige elementer, men det er avgjørende for sektoren at også andre og mer overordnede kulturpolitiske hensyn blir ivaretatt.

Med hilsen

Torbjørn Urfjell (sign.)
styreleder

Ingeborg Kværne
seniorrådgiver

